

Υπόθεση C-15/24 PPU [Stachev]ⁱ

**Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως κατά το άρθρο 98,
παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου**

Ημερομηνία καταθέσεως:

11 Ιανουαρίου 2024

Αιτούν δικαστήριο:

Sofiyski rayonen sad (Βουλγαρία)

Ημερομηνία της διατάξεως του αιτούντος δικαστηρίου:

11 Ιανουαρίου 2024

Κατηγορούμενος στην ποινική διαδικασία:

CH

Μετέχουσα στη διαδικασία:

Sofiyska rayonna prokuratura

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Η διαδικασία αφορά δύο ληστείες οι οποίες τελέστηκαν ως έγκλημα κατ' εξακολούθηση και είναι ποινικά κολάσιμες δυνάμει του άρθρου 198, παράγραφος 1, σε συνδυασμό με το άρθρο 26, παράγραφος 1, του Nakazatelen kodeks της Δημοκρατίας της Βουλγαρίας (βουλγαρικού ποινικού κώδικα, στο εξής: NK). Ο κατηγορούμενος CH τελεί προς το παρόν υπό κράτηση.

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

Αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, κατ' εφαρμογή του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, προς ερμηνεία των εφαρμοστέων διατάξεων του δικαίου της Ένωσης επί του αντικειμένου της κύριας δίκης (ιδίως σχετικά με τη νομιμότητα διαδικαστικών πράξεων οι οποίες διενεργήθηκαν κατά παραβίαση του δικαιώματος πρόσβασης σε δικηγόρο)

ⁱ Στην υπό κρίση υπόθεση έχει δοθεί πλασματική ονομασία η οποία δεν αντιστοιχεί στο πραγματικό όνομα διαδίκου.

Προδικαστικά ερωτήματα

1. Τηρείται το άρθρο 12, παράγραφος 2, της οδηγίας 2013/48/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Οκτωβρίου 2013, σχετικά με το δικαίωμα πρόσβασης σε δικηγόρο στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας και διαδικασίας εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, καθώς και σχετικά με το δικαίωμα ενημέρωσης τρίτου προσώπου σε περίπτωση στέρησης της ελευθερίας του και με το δικαίωμα επικοινωνίας με τρίτα πρόσωπα και με προξενικές αρχές κατά τη διάρκεια της στέρησης της ελευθερίας, σε συνδυασμό με το άρθρο 47, παράγραφος 1, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όταν, βάσει εθνικής νομοθεσίας και νομολογίας, το δικαστήριο που εξετάζει κατά πόσον υπάρχουν βάσιμες ενδείξεις για τη συμμετοχή του κατηγορουμένου στις αξιόποινες πράξεις για τις οποίες κατηγορείται, προκειμένου να αποφασίσει για την επιβολή ή εκτέλεση προσήκοντος μέτρου ασφάλειας, στερείται της δυνατότητας να κρίνει εάν αποδεικτικά στοιχεία συνελέγησαν κατά παράβαση του προβλεπόμενου στην ως άνω οδηγία δικαιώματος του κατηγορουμένου για πρόσβαση σε δικηγόρο όταν ο κατηγορούμενος θεωρήθηκε ύποπτος και οι αστυνομικές αρχές περιόρισαν το δικαίωμά του στην ελεύθερη κυκλοφορία;

2. Τηρείται η επιταγή για την κατοχύρωση των δικαιωμάτων της υπεράσπισης και της δίκαιης διεξαγωγής της δίκης κατά την έννοια του άρθρου 12, παράγραφος 2, της οδηγίας 2013/48, όταν το δικαστήριο που εξετάζει το ζήτημα της αναλογικότητας του μέτρου ασφάλειας, κατά τη διαμόρφωση της δικανικής του πεποιθήσης, λαμβάνει υπόψη αποδεικτικά στοιχεία τα οποία συνελέγησαν κατά παράβαση των επιταγών της οδηγίας όταν ο συλληφθείς θεωρήθηκε ύποπτος και οι αστυνομικές αρχές περιόρισαν το δικαίωμά του στην ελεύθερη κυκλοφορία;

3. Όταν το δικαστήριο το οποίο, παρά τις αντίθετες υποδείξεις ανώτερου δικαστηρίου, εξετάζει το ζήτημα της αναλογικότητας του μέτρου ασφάλειας, αποφασίζει να αποκλείσει αποδεικτικά μέσα που συνελέγησαν κατά παράβαση της οδηγίας 2013/48, αντιβαίνει ο αποκλεισμός αυτός στις επιταγές τις οποίες θέτει το άρθρο 12, παράγραφος 2, της ως άνω οδηγίας σε συνδυασμό με το άρθρο 47, παράγραφοι 1 και 2, του Χάρτη σχετικά με τη διεξαγωγή δίκαιης δίκης και εγείρει αμφιβολίες ως προς την αμεροληψία του δικαστηρίου;

4. Έχει η προβλεπόμενη στο άρθρο 3, παράγραφος 6, στοιχείο β', της οδηγίας 2013/48 δυνατότητα προσωρινής παρέκκλισης από το δικαίωμα πρόσβασης σε δικηγόρο σε εξαιρετικές περιστάσεις κατά το στάδιο της προδικασίας όταν είναι επιτακτική η ανάληψη άμεσης δράσης από τις αρχές έρευνας προς αποτροπή σημαντικού κινδύνου για την ποινική δίκη, άμεση ισχύ στο οικείο κράτος μέλος της Ένωσης, σε περίπτωση που η εν λόγω διάταξη δεν έχει μεταφερθεί στο εθνικό του δίκαιο;

5. Τηρούνται οι εγγυήσεις του άρθρου 9, παράγραφος 1, στοιχεία α' και β', σε συνδυασμό με την αιτιολογική σκέψη 39, της οδηγίας 2013/48, όταν υπάρχει, μεν, γραπτή παραίτηση του υπόπτου από το δικαίωμα πρόσβασης σε δικηγόρο, πλην,

όμως, ο ύποπτος είναι αναλφάβητος και δεν είχε ενημερωθεί για τις πιθανές συνέπειες της παραίτησής του, ενώ, στη συνέχεια, ισχυρίζεται ενώπιον του δικαστηρίου ότι κατά τον χρόνο του περιορισμού του δικαιώματός του στην ελεύθερη κυκλοφορία δεν του γνωστοποιήθηκε από τις αστυνομικές αρχές το περιεχόμενο του εγγράφου που υπέγραψε;

6. Όταν ο ύποπτος υπογράφει κατά τη σύλληψή του δήλωση με την οποία παραιτείται του προβλεπόμενου από τις διατάξεις της οδηγίας 2013/48 δικαιώματος πρόσβασης σε δικηγόρο, απαλλάσσονται οι αρχές από την υποχρέωσή τους να τον ενημερώσουν αμελλητί, πριν από τη διενέργεια οποιασδήποτε πράξης έρευνας με τη συμμετοχή του, για το δικαίωμα πρόσβασης σε δικηγόρο και για τις πιθανές συνέπειες τυχόν παραίτησης από αυτό;

Σχετική νομοθεσία και νομολογία της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, άρθρο 47

Οδηγία 2013/48/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Οκτωβρίου 2013, σχετικά με το δικαίωμα πρόσβασης σε δικηγόρο στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας και διαδικασίας εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, καθώς και σχετικά με το δικαίωμα ενημέρωσης τρίτου προσώπου σε περίπτωση στέρησης της ελευθερίας του και με το δικαίωμα επικοινωνίας με τρίτα πρόσωπα και με προξενικές αρχές κατά τη διάρκεια της στέρησης της ελευθερίας (ΕΕ 2013, L 294, σ. 1), αιτιολογική σκέψη 39, άρθρο 3, παράγραφος 6, στοιχείο β', άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχεία α' και β', καθώς και άρθρο 12, παράγραφος 2

Αποφάσεις του Δικαστηρίου στις υποθέσεις C-608/21 και C-209/22

Σχετικές διατάξεις του εθνικού δικαίου

Konstitutsia na Republika Bulgaria (Σύνταγμα της Δημοκρατίας της Βουλγαρίας) (DV αριθ. 56 της 13ης Ιουλίου 1991, σε ισχύ από την ίδια ημερομηνία, στο εξής: Σύνταγμα)

Άρθρο 5 (1) Το Σύνταγμα είναι ο υπέρτατος νόμος και οι υπόλοιποι νόμοι δεν επιτρέπεται να αντιβαίνουν σε αυτό.

(2) Οι διατάξεις του Συντάγματος έχουν άμεση ισχύ.

Άρθρο 30 (1) Κάθε άτομο έχει δικαίωμα στην προσωπική ελευθερία και στο απαραβίαστο αυτής.

(2) Κανένα πρόσωπο δεν επιτρέπεται να συλλαμβάνεται, να ανακρίνεται, να υποβάλλεται σε σωματική έρευνα ή να υφίσταται οποιαδήποτε άλλη παραβίαση της προσωπικής του ελευθερίας, εκτός αν πληρούνται οι προϋποθέσεις και τηρούνται οι διαδικασίες που προβλέπονται από τον νόμο.

(3) Στις επείγουσες περιπτώσεις που ρητά καθορίζονται από τον νόμο, δύνανται τα αρμόδια κρατικά όργανα να προβαίνουν στη σύλληψη πολίτη, για την οποία οφείλουν να ενημερώνουν αμέσως τα όργανα της δικαστικής εξουσίας. Εντός 24 ωρών από τη σύλληψη, το όργανο της δικαστικής εξουσίας αποφαινεται για τη νομιμότητα αυτής.

(4) Κάθε πρόσωπο, από τη στιγμή της σύλληψής του ή της απαγγελίας κατηγορίας σε βάρος του, έχει δικαίωμα υπεράσπισης από δικηγόρο.

Zakon za Ministerstvo na vatreshnite raboti (νόμος περί του Υπουργείου Εσωτερικών, DV αριθ. 53, της 27ης Ιουνίου 2014)

Άρθρο 72 (1) Οι αστυνομικές αρχές μπορούν να θέτουν υπό κράτηση πρόσωπο:

1. για το οποίο υπάρχουν ενδείξεις ότι τέλεσε αξιόποινη πράξη·

[...]

(5) [...] Από τη στιγμή που τίθεται υπό κράτηση, ο κρατούμενος έχει δικαίωμα υπερασπίσεως, πρέπει δε να ενημερωθεί και για τη δυνατότητα παραιτήσεως από αυτό, καθώς και για τις συνέπειες της παραιτήσεως, όπως επίσης για το δικαίωμα σιωπής σε περίπτωση κρατήσεως δυνάμει της παραγράφου 1, σημείο 1.

Art. 74 (1) Για τα πρόσωπα που αναφέρονται στο άρθρο 72, παράγραφος 1, εκδίδεται έγγραφη διαταγή κράτησης.

(2) Στη διαταγή κράτησης της παραγράφου 1 πρέπει να αναφέρονται: [περιεχόμενο της διαταγής], ιδίως οι πραγματικοί και νομικοί λόγοι της κράτησης· το δικαίωμα του κρατουμένου να προσφύγει δικαστικώς κατά της νομιμότητας της κράτησης· το δικαίωμα σε συνήγορο υπερασπίσεως από τη στιγμή της θέσης υπό κράτηση·

(3) Ο κρατούμενος συμπληρώνει δήλωση ότι έχει λάβει γνώση των δικαιωμάτων του και ότι προτίθεται να ασκήσει ή να μην ασκήσει τα δικαιώματά του εκ της παραγράφου 2, σημείο 6, στοιχεία b' έως f'. Η διαταγή κράτησης υπογράφεται από το αστυνομικό όργανο και τον κρατούμενο.

(4) Η άρνηση ή η αδυναμία του κρατουμένου να υπογράψει τη διαταγή κράτησης βεβαιώνεται με την υπογραφή ενός μάρτυρα.

Nakazatelen kodeks (ποινικός κώδικας, DV αριθ. 26 της 2ας Απριλίου 1968, σε ισχύ από την 1η Μαΐου 1968)

Άρθρο 26 [...] (1) Οι διατάξεις των άρθρων 23 έως 25 δεν εφαρμόζονται στις περιπτώσεις κατ' εξακολούθηση εγκλήματος, ήτοι στις περιπτώσεις κατά τις οποίες έχουν τελεστεί δύο ή περισσότερες πράξεις οι οποίες, χωριστά έκαστη, πληρούν μία ή διαφορετικές αντικειμενικές υποστάσεις της αυτής αξιόποινης πράξης, ενώ έχουν τελεστεί σε διαφορετικούς χρόνους υπό τις ίδιες περιστάσεις

και παρόμοια υποκειμενική υπόσταση, όπου οι μεταγενέστερες πράξεις, από αντικειμενικής και υποκειμενικής απόψεως, εμφανίζονται ως συνέχεια των προηγούμενων πράξεων.

(2) Στην περίπτωση κατ' εξακολούθηση τέλεσης εγκλήματος, ο δράστης τιμωρείται με βάση το σύνολο των επιμέρους πράξεων που συνιστούν το αδίκημα και το συνολικό αξιόποιο αποτέλεσμα που αυτές επιφέρουν.

Άρθρο 198 (1) [...] Όποιος με σωματική βία ή απειλές αφαιρεί από κάτοχο ξένο κινητό πράγμα για να το ιδιοποιηθεί παράνομα, τιμωρείται για ληστεία με στερητική της ελευθερίας ποινή τριών έως δέκα ετών.

Nakazatelno-protsesualen kodeks (κώδικας ποινικής δικονομίας, DV αριθ. 86 της 28ης Οκτωβρίου 2005, σε ισχύ από την 29η Απριλίου 2006, στο εξής: NPK)

Άρθρο 25 (1) [*Αναστολή της ποινικής διαδικασίας λόγω υποβολής προδικαστικών ερωτημάτων ενώπιον του ΔΕΕ*]

Άρθρο 94 (1) Η συμμετοχή συνηγόρου υπεράσπισης στην ποινική διαδικασία είναι απαραίτητη, όταν: [*άλλες περιπτώσεις*] 6. ο κατηγορούμενος έχει συλληφθεί·

Άρθρο 96 (1) [...] Σε κάθε στάση της διαδικασίας, εξαιρουμένων των περιπτώσεων του άρθρου 94, παράγραφος 1, ο κατηγορούμενος δύναται να αρνηθεί την υπεράσπισή του από συνήγορο. Ο κατηγορούμενος ενημερώνεται για τις συνέπειες της παραίτησης από το δικαίωμα υπεράσπισης.

Άρθρο 97 (1) Ο συνήγορος υπεράσπισης έχει δικαίωμα συμμετοχής στην ποινική διαδικασία από τη στιγμή της σύλληψης του προσώπου ή από τη στιγμή της έγερσης κατηγορίας εναντίον αυτού.

(2) Το όργανο της προανάκρισης πρέπει να ενημερώνει τον κατηγορούμενο σχετικά με το δικαίωμα υπεράσπισης και να του παρέχει τη δυνατότητα να έρχεται αμέσως σε επικοινωνία με συνήγορο. Πριν την εκπλήρωση των ως άνω υποχρεώσεων, απαγορεύεται η διενέργεια οιασδήποτε ανακριτικής ή άλλης διαδικαστικής πράξης με συμμετοχή του κατηγορουμένου.

Άρθρο 248 (όπως τροποποιήθηκε με το DV αριθ. 63 του 2017 και τέθηκε σε ισχύ από την 5η Νοεμβρίου 2017) (1) Κατά την προπαρασκευαστική συζήτηση εξετάζονται τα ακόλουθα ζητήματα:

[...] (3) εάν κατά την προανακριτική διαδικασία σημειώθηκαν θεραπεύσιμες παραβάσεις ουσιωδών διαδικαστικών κανόνων οι οποίες είχαν ως αποτέλεσμα τον περιορισμό δικονομικών δικαιωμάτων του κατηγορουμένου [*η άλλων προσώπων*].

5. [*Άλλα ζητήματα*] ο διορισμός συνηγόρου υπεράσπισης, πραγματοποιώμονα, διερμηνέα ή μεταφραστή και [*λοιπά ζητήματα*].

6. τα ληφθέντα καταναγκαστικά μέτρα ασφάλειας·

[Άλλα ζητήματα].

Άρθρο 270 (1) Σε κάθε στάση της κύριας δίκης είναι δυνατή η υποβολή αιτήματος για τη μετατροπή του μέτρου ασφάλειας. Νέο αίτημα για τη μετατροπή του μέτρου ασφάλειας μπορεί να υποβληθεί μόνον όταν υπάρξει μεταβολή των συνθηκών.

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της πορείας της δίκης

- 1 Ο **CH** είναι πολίτης της Δημοκρατίας της Βουλγαρίας. Δεν διαθέτει καμία μόρφωση, δεν γνωρίζει γραφή στη βουλγαρική γλώσσα και έχει βεβαρημένο ποινικό μητρώο.
- 2 Στις 2 Δεκεμβρίου 2022, το 6. Rayonno upravlenie pri Stolichna direktsia na vatreshnite raboti (έκτο αστυνομικό τμήμα της διεύθυνσης εσωτερικών υποθέσεων της πρωτεύουσας, στο εξής: περιφερειακό αστυνομικό τμήμα) κίνησε την υπ' αριθ. 2021/2022 προανακριτική διαδικασία, διότι στη Σόφια, στις 2 Δεκεμβρίου 2022 και περί ώρα 20:30, αφαιρέθηκαν με χρήση βίας από την κατοχή της **KL** ξένα κινητά πράγματα (γυναικεία τσάντα). Συγκεκριμένα, η τσάντα αποσπάστηκε μέσα από τα χέρια του θύματος, πράξη που συνιστά έγκλημα κατά το άρθρο 198, παράγραφος 1, του ΝΚ. Στις 14 Δεκεμβρίου 2022, το περιφερειακό αστυνομικό τμήμα κίνησε την υπ' αριθ. 2112/2022 προανακριτική διαδικασία, διότι στη Σόφια, την ίδια ημέρα και περί ώρα 19:00, αφαιρέθηκαν με χρήση βίας από την κατοχή της **MN**, χωρίς τη συναίνεσή της, ξένα κινητά πράγματα (γυναικεία τσάντα) με σκοπό την παράνομη ιδιοποίηση αυτών. Ειδικότερα, η τσάντα αρπάχθηκε από το χέρι του θύματος με ισχυρό τράβηγμα, με αποτέλεσμα το θύμα να πέσει στο έδαφος, πράξη που συνιστά έγκλημα κατά το άρθρο 198, παράγραφος 1, του ΝΚ. Μετά την κίνηση των δύο διαδικασιών και κατόπιν διαταγής της αστυνομικής αρχής, ο **CH** συνελήφθη στις 16 Δεκεμβρίου 2022 ώρα 13:00 για χρονικό διάστημα έως και 24 ώρες, προκειμένου να εξασφαλιστούν στοιχεία προς απόδειξη της συμμετοχής του σε αξιόποινη πράξη βάσει του άρθρου 198 του ΝΚ, στο πλαίσιο της δεύτερης προανακριτικής διαδικασίας που κινήθηκε στις 14 Δεκεμβρίου 2022.
- 3 Την ίδια ημέρα, στις 16 Δεκεμβρίου 2022 και ώρα 16:50, ο **CH** υπέγραψε γραπτή δήλωση ότι δεν επιθυμεί υπεράσπιση, ούτε από δικηγόρο της επιλογής του και με δική του δαπάνη, ούτε από αυτεπαγγέλτως διορισμένο συνήγορο. Ωστόσο, δεν ενημερώθηκε για τις συνέπειες της παραίτησής του από το δικαίωμα υπεράσπισης. Στο έντυπο της δήλωσης προβλέπεται η υποχρεωτική συμπλήρωσή της από υπάλληλο, εάν ο συλληφθείς είναι αναλφάβητος ή δεν είναι σε θέση να τη συμπληρώσει μόνος του, και ότι οι δηλώσεις του εν λόγω προσώπου πρέπει να λαμβάνονται παρουσία ενός μάρτυρα ο οποίος βεβαιώνει τη γνησιότητα αυτών διά της υπογραφής του. Στην υπό κρίση υπόθεση έλειπαν οι υπογραφές του αστυνομικού οργάνου και του μάρτυρα.

- 4 Από τη δικογραφία δεν προκύπτει ότι ο **CH** είχε λάβει αμέσως γνώση για τους λόγους της σύλληψής του, ιδίως για τις προσαπτόμενες σε αυτόν πράξεις.
- 5 Αμέσως μετά τη σύλληψή του στις 16 Δεκεμβρίου 2022, μεταξύ 13:10 και 13:25, ο **CH** εξετάστηκε από αστυνομικό όργανο ως μάρτυρας, χωρίς την παρουσία συνηγόρου. Σημειώθηκε ότι είχε ενημερωθεί για τα δικαιώματά του σιωπής και μη αυτοενοχοποίησης. Κατά τη διάρκεια της εξέτασης, ο **CH** ομολόγησε ότι στις 14 Δεκεμβρίου 2022 συμμετείχε σε διάπραξη ληστείας σε βάρος γυναικός στη Σόφια, κατά την οποία της αφαίρεσε διά της βίας τη τσάντα και δήλωσε ότι είναι διατεθειμένος να υποδείξει στις αστυνομικές αρχές το σημείο στο οποίο είχε κρύψει το ξένο κινητό πράγμα. Στην έκθεση της εξέτασης σημειώθηκε ότι αυτή έλαβε χώρα παρουσία του μάρτυρα ΟΡ· τούτο, όμως, δεν επιβεβαιώθηκε διά της υπογραφής του τελευταίου.
- 6 Επιπλέον, στις 16 Δεκεμβρίου 2022, μεταξύ 14:10 και 14:40, έλαβε χώρα αναπαράσταση της πράξης με συμμετοχή του **CH** και απουσία συνηγόρου, οπότε ο **CH** οδήγησε τις διωκτικές αρχές στο σημείο όπου βρισκόταν η αφαιρεθείσα τσάντα. Συντάχθηκε πρακτικό για τη λήψη του ερευνητικού μέτρου με σύμπραξη δύο μαρτύρων της προανακριτικής πράξης, ενώ ελήφθησαν και φωτογραφίες.
- 7 Την ίδια ημέρα, στις 16 Δεκεμβρίου 2022, κατά το χρονικό διάστημα μεταξύ 15:50 και 16:20, διεξήχθη έρευνα στην κατοικία του **CH**, παρουσία του και χωρίς παρουσία συνηγόρου, όπου, κατά τη διάρκεια της έρευνας, κατασχέθηκαν ενδύματα και υποδήματα. Τα ερευνητικά μέτρα καταγράφηκαν σε πρακτικό το οποίο συντάχθηκε με τη σύμπραξη δύο μαρτύρων της προανακριτικής πράξης· επιπλέον, ελήφθησαν φωτογραφίες. Το πρακτικό επικυρώθηκε από δικαστή του πλημμελειοδικείου Σόφιας.
- 8 Εν συνεχεία, στις 16 Δεκεμβρίου 2022, κατά το χρονικό διάστημα μεταξύ 17:40 και 17:50, με τη συμμετοχή του **CH** και απουσία συνηγόρου, διεξήχθη διαδικασία απευθείας ταυτοποίησης προσώπου, κατά την οποία η παθούσα ΜΝ αναγνώρισε μεταξύ τεσσάρων ανδρών τον **CH** ως δράστη της εγκληματικής επίθεσης σε βάρος της. Συντάχθηκε πρακτικό για τη λήψη του ερευνητικού μέτρου με σύμπραξη δύο μαρτύρων της προανακριτικής πράξης, ενώ ελήφθησαν και φωτογραφίες.
- 9 Λίγο αργότερα, στις 16 Δεκεμβρίου 2022 από τις 18:05 έως τις 18:15, διενεργήθηκε σωματικός έλεγχος στον **CH** (αυτοψία), κατά τον οποίο καταγράφηκε η ενδυμασία την οποία έφερε και κατασχέθηκαν το σακάκι και το παντελόνι που φορούσε. Συντάχθηκε πρακτικό για τη λήψη του ερευνητικού μέτρου με σύμπραξη δύο μαρτύρων της προανακριτικής πράξης, ενώ ελήφθησαν και φωτογραφίες. Στο πρακτικό έγινε ρητή μνεία ότι ο **CH** αρνείται να υποβληθεί σε σωματική έρευνα και αυτό το πρακτικό επικυρώθηκε από δικαστή του πλημμελειοδικείου Σόφιας.
- 10 Την επόμενη ημέρα, στις 17 Δεκεμβρίου 2022, κατά το χρονικό διάστημα μεταξύ 15:40 και 15:50, με τη συμμετοχή του **CH** και απουσία συνηγόρου, στο πλαίσιο

της πρώτης υπ' αριθ. 2021/2022 προανακριτικής διαδικασίας του περιφερειακού αστυνομικού τμήματος η οποία είχε κινηθεί στις 2 Δεκεμβρίου 2022, διεξήχθη διαδικασία απευθείας ταυτοποίησης προσώπου, κατά την οποία η παθούσα ΚΛ αναγνώρισε μεταξύ τεσσάρων ανδρών τον **CH** ως δράστη της εγκληματικής επίθεσης σε βάρος της. Το ερευνητικό μέτρο κατεγράφη σε πρακτικό το οποίο συντάχθηκε με τη σύμπραξη δύο μαρτύρων της προανακριτικής πράξης· επιπλέον, ελήφθησαν φωτογραφίες.

- 11 Την ίδια ημέρα, στις 17 Δεκεμβρίου 2022, με διάταξη του εισαγγελέα της Sofiyska rayonna prokuratura (εισαγγελίας πλημμελειοδικών Σόφιας, Βουλγαρία) για τη δεύτερη υπ' αριθ. 2112/2022 προανακριτική διαδικασία του περιφερειακού αστυνομικού τμήματος, ο **CH** κατηγορήθηκε για αξιόποινή πράξη βάσει του άρθρου 198, παράγραφος 1, του ΝΚ. Στις 17 Δεκεμβρίου 2022 και ώρα 18:00, δεδομένου ότι βάσει του άρθρου 94, παράγραφος 1, σημείο 6, του ΝΡΚ ήταν απαραίτητος ο διορισμός συνηγόρου για την υπεράσπισή του, διορίστηκε αυτεπαγγέλτως ως συνήγορος του κατηγορουμένου **CH** ο δικηγόρος Georgi Stoyanov του Sofiyska Advokatska Kolegia (δικηγορικού συλλόγου Σόφιας, Βουλγαρία), ενώ στις 18:10 έλαβαν αμφοτέροι γνώση της εγερθείσας κατηγορίας. Αμέσως μετά, στις 17 Δεκεμβρίου 2022 και από ώρα 18:20 έως 18:30, εξετάστηκε ο κατηγορούμενος **CH** ο οποίος δήλωσε ότι έχει επίγνωση της σε βάρος του κατηγορίας, αλλά αρνήθηκε να καταθέσει συναφώς.
- 12 Με διάταξη του εισαγγελέα πλημμελειοδικών Σόφιας, εκδοθείσα στις 17 Δεκεμβρίου 2022, ο κατηγορούμενος **CH** κρατήθηκε, δυνάμει του άρθρου 64, παράγραφος 2, του ΝΡΚ, για χρονικό διάστημα έως 72 ώρες, προκειμένου να συνταχθεί η εισαγγελική πρόταση για την έκδοση απόφασης προσωρινής κράτησης ως μέτρο ασφάλειας. Το πλημμελειοδικείο Σόφιας, με απόφαση της 19ης Δεκεμβρίου 2022, έκανε δεκτή την πρόταση του εισαγγελέα και επέβαλε στον **CH** το επαχθέστερο μέτρο ασφάλειας –διάταξη η οποία επικυρώθηκε από το Sofiyski gradski sad (περιφερειακό δικαστήριο Σόφιας, Βουλγαρία) στις 29 Δεκεμβρίου 2022.
- 13 Με διάταξη του εισαγγελέα πλημμελειοδικών Σόφιας, εκδοθείσα στις 5 Ιανουαρίου 2023, οι δύο προανακριτικές διαδικασίες συνενώθηκαν σε μία, λόγω συνάφειας μεταξύ των δύο λησθειών, και το περιφερειακό αστυνομικό τμήμα συνέχισε τη διεξαγωγή τους υπό τον αριθμό 2112/2022.
- 14 Με απόφαση της 13ης Ιουνίου 2023, δημοσιευθείσα σε δημόσια συνεδρίαση, το αρμόδιο τμήμα του πλημμελειοδικείου Σόφιας απέρριψε την αίτηση του κατηγορουμένου **CH** για μετατροπή του επιβληθέντος σε βάρος του μέτρου ασφάλειας με τη μορφή της προσωρινής κράτησης. Η ως άνω δικαστική απόφαση επικυρώθηκε από το περιφερειακό δικαστήριο Σόφιας στις 22 Ιουνίου 2023.
- 15 Με διάταξη του εισαγγελέα πλημμελειοδικών Σόφιας, εκδοθείσα στις 26 Ιουλίου 2023, κατηγορήθηκε ο **CH** για την τέλεση των δύο λησθειών, κατά το χρονικό διάστημα από τη 2α Δεκεμβρίου 2022 ώρα 20:30 έως και τη 14η Δεκεμβρίου ώρα 19:00, υπό τη μορφή κατ' εξακολούθηση εγκλήματος δυνάμει του άρθρου 198,

- παράγραφος 1, σε συνδυασμό με το άρθρο 26, παράγραφος 1, του ΝΚ. Στις 7 Αυγούστου 2023 και ώρα 14.00, ο **CH** και ο αυτεπαγγέλτως διορισθείς συνήγορός του έλαβαν γνώση της κατηγορίας όπως είχε πλέον μετατραπεί και, στο πλαίσιο της εξέτασης κατηγορουμένου που διενεργήθηκε την ίδια ημέρα μεταξύ 14:10 και 14:20, ο τελευταίος δήλωσε ότι έχει επίγνωση της κατηγορίας, αλλά αρνείται τη συμμετοχή του στις δύο ληστείες.
- 16 Στις 14 Αυγούστου 2023, ο συνήγορος υπεράσπισης κ. Stoyanov έλαβε γνώση της σχηματισθείσας δικογραφίας. Την επόμενη ημέρα, στις 15 Αυγούστου 2023, το πλημμελειοδικείο Σόφιας εξέδωσε κατηγορητήριο σε βάρος του κατηγορουμένου **CH** για το κατ' εξακολούθηση έγκλημα που του προσάπτεται δυνάμει του άρθρου 198, παράγραφος 1, σε συνδυασμό με το άρθρο 26, παράγραφος 1, του ΝΚ *erhoben*, επί τη βάση του οποίου κινήθηκε ενώπιον του εν λόγω δικαστηρίου η γενική ποινική διαδικασία υπ' αριθ. 11234/2023. Στις 16 Αυγούστου 2023, ο εισαγγελέας διαβίβασε στο δικαστήριο γραπτή αίτηση του συνηγόρου υπεράσπισης για μετατροπή του επιβληθέντος μέτρου ασφάλειας. Στις 18 Αυγούστου 2023, έλαβε χώρα, σύμφωνα με το άρθρο 270 του ΝΡΚ, δημόσια συνεδρίαση προκειμένου να εξεταστεί το ζήτημα της αναλογικότητας του μέτρου ασφάλειας και το αρμόδιο ποινικό τμήμα του αιτούντος δικαστηρίου, με απόφαση εκδοθείσα την ίδια ημέρα, μετέτρεψε το επιβληθέν μέτρο στο πλέον ήπιο μέτρο ασφάλειας, ήτοι σε αυτό της υποχρέωσης εμφάνισης ενώπιον των αρχών.
- 17 Στο σκεπτικό αναφέρεται ότι ο κατηγορούμενος **CH** συνελήφθη στις 16 Δεκεμβρίου 2022 ώρα 13:00 κατόπιν διαταγής αστυνομικής αρχής και ότι τη στιγμή εκείνη επήλθε η γένεση του δικαιώματός του σε συνήγορο υπεράσπισης δυνάμει του άρθρου 30, παράγραφος 4, του Συντάγματος. Η άσκηση του εν λόγω δικαιώματος δεν διασφαλίστηκε από τις διωκτικές αρχές, παρά τη συμπλήρωση δήλωσης μετά τη σύλληψη στην οποία καταγράφηκε η παραίτηση από το δικαίωμα πρόσβασης σε δικηγόρο. Ειδικότερα, δεδομένων των υφιστάμενων πραγματικών περιστάσεων, ότι δηλαδή ο **CH** είναι αναλφάβητος και ότι ενώπιον του δικάσαντος τμήματος δήλωσε ότι δεν είχε επίγνωση της σημασίας του εγγράφου που του δόθηκε, δεν προκύπτει σαφώς, ιδίως ελλείψει μάρτυρος που θα μπορούσε να επιβεβαιώσει το σχετικό γεγονός, ότι έλαβε την ως άνω απόφαση οικεία βουλήσει και συνειδητά.
- 18 Υπό αυτές τις συνθήκες, το δικαστήριο δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιήσει κανένα εκ των ερευνητικών μέτρων που ελήφθησαν μετά τη σύλληψη του κατηγορουμένου και πριν την έγερση κατηγορίας σε βάρος του –ήτοι καταθέσεις του ως μάρτυρα, αναπαράσταση της πράξης, αναγνώριση δράστη από μάρτυρα, σωματική έρευνα και εκτός δικαστηρίου δηλώσεις του ενώπιον των αστυνομικών αρχών για συμμετοχή σε αξιόποινη πράξη– για να καταλήξει στην απαιτούμενη κρίση ότι υπάρχουν βάσιμες ενδείξεις συμμετοχής του στην προσαπτόμενη αξιόποινη πράξη. Εξάλλου, σε αντίθεση με το εθνικό δίκαιο της Δημοκρατίας της Βουλγαρίας, ο νομοθέτης της Ένωσης, δυνάμει του άρθρου 3, παράγραφος 2, στοιχεία α' και β', της οδηγίας 2013/48, προβλέπει την πρόσβαση σε δικηγόρο ήδη πριν από τη σύλληψη προσώπου, ήτοι πριν από την εξέτασή του από την αστυνομία ή από άλλες διωκτικές ή δικαστικές αρχές ή από ενάρξεως της

διεξαγωγής προανακριτικών πράξεων ή άλλων ενεργειών συλλογής αποδεικτικών στοιχείων από πλευράς των προανακριτικών ή άλλων αρμόδιων αρχών. Επιπλέον, το άρθρο 12, παράγραφος 2, της ως άνω οδηγίας προβλέπει ότι τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε, στις ποινικές διαδικασίες, κατά την αξιολόγηση των καταθέσεων του υπόπτου ή κατηγορουμένου ή των αποδεικτικών στοιχείων που λαμβάνονται κατά παράβαση του δικαιώματός του για πρόσβαση σε δικηγόρο ή όταν έχει εγκριθεί παρέκκλιση από αυτό το δικαίωμα σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 6, να τηρούνται τα δικαιώματα της υπεράσπισης και η δίκαιη διεξαγωγή της δίκης. Στις 27 Νοεμβρίου 2016, παρήλθε η προθεσμία ενσωμάτωσης της οδηγίας στην εθνική έννομη τάξη και, καθόσον με αυτήν έχουν θεσπιστεί δικαιώματα φυσικών προσώπων και υποχρεώσεις των κρατών μελών για τη διασφάλιση των εν λόγω δικαιωμάτων, οι διατάξεις της έχουν κάθετο άμεσο αποτέλεσμα.

- 19 Το αιτούν Sofiyski rayonen sad (πλημμελειοδικείο Σόφιας, Βουλγαρία) εκτιμά ότι, επί του παρόντος, το μοναδικό αποδεικτικό στοιχείο το οποίο συνδέει τον **CH** με τα στοιχεία της αντικειμενικής υπόστασης της πρώτης αξιόποινης πράξης για την οποία κατηγορείται, και μάλιστα μόνο έμμεσα, είναι η κατάθεση του μάρτυρα QR ο οποίος καταθέτει ότι αγόρασε από τον κατηγορούμενο το κινητό τηλέφωνο της παθούσας KL, το οποίο είχε περιέλθει στην κατοχή του τελευταίου με την αξιόποινη πράξη και κατασχέθηκε αργότερα από τις προανακριτικές αρχές.
- 20 Βάσει των ανωτέρω, παρά το γεγονός ότι ο **CH** έχει ποινικό μητρώο και οι αξιόποινες πράξεις τυπικά συνέπεσαν με την περίοδο της αναστολής που του είχε χορηγηθεί κατόπιν προγενέστερης καταδίκης του, το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, λαμβάνοντας υπόψη τον χαμηλό βαθμό βάσιμων υποψιών πιθανής συμμετοχής του στην πράξη και την άνω των οκτώ μηνών διάρκεια της κράτησης, έκρινε ότι η επιβολή της προσωρινής κράτησης έπρεπε να μετατραπεί στο πλέον ήπιο μέτρο ασφάλειας που προβλέπει ο νόμος, ήτοι σε αυτό της «υποχρέωσης εμφάνισης ενώπιον των αρχών», διότι η υπάρχουσα έγκυρη πηγή πληροφόρησης για την αποδιδόμενη συμμετοχή του σε μία εκ των ληστειών μπορεί, μεν, να δικαιολογήσει την αρχική επιβολή της κράτησης, αλλά όχι και τη συνέχιση, κατά το δικαστικό στάδιο της ποινικής διαδικασίας, του πλέον επαχθούς για το πρόσωπο του κατηγορουμένου δικονομικού καταναγκαστικού μέτρου.
- 21 Ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών Σόφιας προσέβαλε την ανωτέρω διάταξη και το περιφερειακό δικαστήριο Σόφιας, με απόφασή του εκδοθείσα στις 7 Σεπτεμβρίου 2023, ακύρωσε τη διάταξη του πλημμελειοδικείου Σόφιας και έκρινε ότι το μέτρο ασφάλειας που επιβλήθηκε στον **CH** υπό τη μορφή της προσωρινής κράτησης είναι νόμιμο. Στο σκεπτικό της αποφάσεώς του, καταλογίζει έλλειψη αμεροληψίας στη διάταξη του πλημμελειοδικείου, διότι, «κατά παράβαση του άρθρου 6, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ, διατύπωσε γνώμη ως προς το βάσιμο της κατηγορίας και αξιολόγησε την εγκυρότητα και την επάρκεια των αποκτηθέντων αποδεικτικών μέσων». Εν συνεχεία, υπογράμμισε ότι «πράγματι παραβιάστηκαν τα δικαιώματα του συλληφθέντος **CH** λόγω της μη διασφάλισης της υπεράσπισής του από συνήγορο» και ταυτόχρονα, όμως, ότι «δεν έχει αποδειχθεί ότι έχει προσβληθεί η εν λόγω σύλληψη κατά τη διαδικασία που προβλέπεται από τον νόμο» και ότι «ο κατηγορούμενος και ο συνήγορός του είχαν τη δυνατότητα να

ασκήσουν τα δικαιώματά τους» και, ειδικότερα, δυνάμει ειδικού νόμου που προβλέπει ότι το κράτος οφείλει να μεριμνά ώστε η σύλληψη από τις αστυνομικές αρχές να έχει διάρκεια μέχρι 24 ώρες. Δεδομένου ότι δεν αναλήφθηκε καμία πρωτοβουλία αυτού του είδους, το περιφερειακό δικαστήριο Σόφιας υπογράμμισε ότι «μολονότι κατά τη σύλληψη του **CH** δεν ορίστηκε για αυτόν συνήγορος υπεράσπισης, τα μέτρα που εφαρμόστηκαν έως ότου παραπεμφθεί ως κατηγορούμενος στο δικαστήριο, είτε αυτά ελήφθησαν με τη συμμετοχή του είτε χωρίς αυτήν, δεν φαίνεται να στερούνται νομιμότητας και δεν χάνουν την αποδεικτική τους αξία».

- 22 Στις δύο Οκτωβρίου, το αρμόδιο ποινικό τμήμα του αιτούντος δικαστηρίου, σε δημόσια συνεδρίασή του, αποφάνθηκε εκ νέου επί του ζητήματος του επιβληθέντος μέτρου ασφάλειας και το μετέτρεψε σε «υποχρέωση εμφάνισης ενώπιον των αρχών», κρίνοντας ότι δεν συντρέχουν βάσιμοι λόγοι ώστε να αποκλίνει από το σκεπτικό της προηγούμενης διάταξής του.
- 23 Ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών Σόφιας προσέβαλε την ανωτέρω διάταξη και το περιφερειακό δικαστήριο Σόφιας το οποίο συνεδρίασε με διαφορετική σύνθεση, με απόφασή του εκδοθείσα στις 7 Νοεμβρίου 2023 ακύρωσε τη διάταξη του πλημμελειοδικείου Σόφιας και έκρινε ότι το μέτρο ασφάλειας που επιβλήθηκε στον **CH** υπό τη μορφή της προσωρινής κράτησης είναι νόμιμο. Στο σκεπτικό του, το περιφερειακό δικαστήριο αναφέρθηκε σε ένα μέρος των αποδεικτικών στοιχείων της υπόθεσης που συλλέχθηκαν, τα οποία, κατά την εκτίμηση του αιτούντος δικαστηρίου, δεν αφορούν άμεσα τη συμμετοχή του **CH** στις δύο ληστείες, και κατέληξε ότι, από γενικής απόψεως, αυτά θεμελιώνουν «την ύπαρξη βάσιμων ενδείξεων για τη συμμετοχή του κατηγορουμένου». Εν συνεχεία, αναφέρει ότι «στο πλαίσιο της προανακριτικής διαδικασίας, κατά τον χρόνο της σύλληψης του κατηγορουμένου, δεν διαπίστωσε παραβάσεις των ουσιωδών διαδικαστικών κανόνων», δεδομένου ότι «σύμφωνα με την πάγια νομολογία του ΕΔΔΑ, πρέπει να παρέχεται στον κατηγορούμενο ή στον ύποπτο η δυνατότητα να έχουν έγκαιρη πρόσβαση σε συνήγορο υπεράσπισης», πλην, όμως, αυτό το δικαίωμα δεν ισχύει «άνευ απεριορίστα». Επιπλέον, το περιφερειακό δικαστήριο επεσήμανε ότι ο **CH** αναμφισβήτητα είχε ενημερωθεί για το δικαίωμα πρόσβασής του σε δικηγόρο, το οποίο αποδεικνύεται από το γεγονός ότι η αστυνομία του κοινοποίησε αντίγραφο της διαταγής κράτησης, ενώ, συν τοις άλλοις, υπέγραψε και γραπτή δήλωση για τα δικαιώματά του, με συνέπεια να μη συντρέχουν λόγοι για την υιοθέτηση της θέσης του πλημμελειοδικείου Σόφιας, βάσει της οποίας «δεν υπήρχε ενημέρωση για την εν λόγω παραίτηση από το δικαίωμα πρόσβασης σε δικηγόρο, ήτοι ο κατηγορούμενος δεν γνώριζε τι υπέγραψε, αφού ήταν αναλφάβητος». Η απόφαση του πλημμελειοδικείου αμφισβητήθηκε επίσης λόγω της „ερμηνευτικής της προσέγγισης στην οδηγία 2013/48“, διότι το άρθρο 3, [παράγραφος] 6, αυτής «προβλέπει τη δυνατότητα προσωρινής παρέκκλισης από τα δικαιώματα κατά το στάδιο της προδικασίας».

Κυριότερα επιχειρήματα των διαδίκων της κύριας δίκης

- 24 [επιχειρήματα μόνον επί του ζητήματος εάν πρέπει να υποβληθεί αίτηση προδικαστικής αποφάσεως]

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της αποφάσεως περί παραπομπής

- 25 Αντικείμενο της υπό κρίση διαδικασίας είναι η πιθανή συμμετοχή του κατηγορουμένου **CH** στην αξιόποινη πράξη που του προσάπτεται, για την οποία καλείται να λογοδοτήσει ποινικά και το αιτούν δικαστήριο πρέπει να αποφασίσει επί του ζητήματος της ενοχής. Ως πρωταρχικό ζήτημα πρέπει να διευκρινιστεί εάν οι προανακριτικές αρχές, κατά τη διάρκεια της εν τοις πράγμασι σύλληψής του και πριν την τυπική απαγγελία της κατηγορίας, εξασφάλισαν το δικαίωμα πρόσβασης του **CH** σε δικηγόρο σύμφωνα με την οδηγία 2013/48, ιδίως υπό το πρίσμα των διαφορετικών προσεγγίσεων του ποινικού τμήματος του αιτούντος δικαστηρίου και του περιφερειακού δικαστηρίου όσον αφορά την εφαρμογή της οδηγίας.
- 26 Κατ' αρχάς, το Δικαστήριο πρέπει να διευκρινίσει εάν συνάδει με το άρθρο 12, παράγραφος 2, της οδηγίας 2013/48, σε συνδυασμό με το άρθρο 47, παράγραφος 1, του Χάρτη το δικαστήριο, δυνάμει εθνικής νομοθετικής ρύθμισης και νομολογίας, να μην έχει τη δυνατότητα κατά την επιβολή ή την εκτέλεση προσήκοντος μέτρου ασφάλειας να κρίνει εάν τα αποδεικτικά στοιχεία αποκτήθηκαν κατά παράβαση του προβλεπόμενου στην εν λόγω οδηγία δικαιώματος πρόσβασης σε δικηγόρο του κατηγορουμένου ο οποίος θωρήθηκε ύποπτος και οι αστυνομικές αρχές περιόρισαν το δικαίωμά του στην ελεύθερη κυκλοφορία. Αυτό το ερώτημα τίθεται κατόπιν της πρώτης αποφάσεως του περιφερειακού δικαστηρίου Σόφιας στη διάταξη της 7ης Σεπτεμβρίου 2023, καθόσον με την ως άνω απόφασή του τελευταίο αρνήθηκε κατηγορηματικά αυτή τη δυνατότητα του δικαστηρίου. Προκειμένου να ελεγχθεί η ορθότητα της θέσης που διατυπώνει το περιφερειακό δικαστήριο, πρέπει επίσης να απαντηθεί εάν το ερώτημα κατά πόσον θα τηρούταν η επιταγή για την εξασφάλιση των δικαιωμάτων της υπεράσπισης και για τη διασφάλιση δίκαιης διεξαγωγής της δίκης κατά την έννοια του άρθρου 12, παράγραφος 2, της οδηγίας 2013/48, εάν το δικαστήριο το οποίο εξέταζε το ζήτημα της αναλογικότητας του μέτρου ασφάλειας, κατά τη διαμόρφωση της δικανικής του πεποίθησης λάμβανε υπόψη αποδεικτικά στοιχεία τα οποία συνελέγησαν κατά παράβαση των επιταγών της οδηγίας, στην περίπτωση κατά την οποία το πρόσωπο θεωρήθηκε ύποπτο και οι αστυνομικές αρχές περιόρισαν το δικαίωμά του στην ελεύθερη κυκλοφορία. Το αιτούν δικαστήριο ενθυμείται ότι το Δικαστήριο έχει κατ' επανάληψη αντιμετωπίσει το συστημικό πρόβλημα ότι η οδηγία 2012/13/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2012, σχετικά με το δικαίωμα ενημέρωσης στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών και η οδηγία 2013/48, στον βαθμό που αφορούν υπόπτους, δεν έχουν μεταφερθεί προσηκόντως στο εσωτερικό δίκαιο ούτε και έχουν εφαρμοστεί κατάλληλα, δεδομένου ότι αυτός ο

νομικός θεσμός είναι άγνωστος στη Δημοκρατία της Βουλγαρίας (πρβλ. αποφάσεις C-608/21 και C-209/22).

- 27 Η κατ' αρχήν ύπαρξη δυνατότητας για το δικαστήριο, το οποίο αποφαινεται επί του επιβαλλόμενου μέτρου ασφάλειας, να ελέγχει εάν έχουν τηρηθεί κατά τη συλλογή των αποδεικτικών μέσων τα απορρέοντα από την οδηγία 2013/48 δικαιώματα του υπόπτου ή κατηγορουμένου, έχει καθοριστική σημασία για την αξιολόγηση εάν υπάρχουν ή όχι βάσιμες ενδείξεις για τη συμμετοχή του στην αξιόποινη πράξη που του προσάπτεται. Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι η διασφάλιση των δικαιωμάτων της υπεράσπισης και της διεξαγωγής δίκαιης δίκης σύμφωνα με το άρθρο 12, παράγραφος 2, της προαναφερθείσας οδηγίας, δεν πρέπει να διασφαλίζονται μόνο κατά την έκδοση της οριστικής απόφασης του δικαστηρίου επί της ενοχής του προσώπου, αλλά και κατά την εξέταση του ζητήματος εάν ένα μέτρο ασφάλειας –και ποιο– πρέπει να διαταχθεί ή να εκτελεσθεί σε βάρος του εν λόγω προσώπου.
- 28 Επομένως, υπό το πρίσμα της πρώτης απόφασης του περιφερειακού δικαστηρίου Σόφιας, της 7ης Σεπτεμβρίου 2023, καθώς και υπό το πρίσμα της κριτικής περί έλλειψης αμεροληψίας του αιτούντος δικαστηρίου, το Δικαστήριο πρέπει και πάλι να αποφανθεί επί του ζητήματος εάν έχει αρνητικό αντίκτυπο στις επιταγές του άρθρου 12, παράγραφος 2, της οδηγίας 2013/48, σε συνδυασμό με το άρθρο 47, παράγραφοι 1 και 2, του Χάρτη σχετικά με τη διεξαγωγή δίκαιης δίκης, και εγείρει αμφιβολίες ως προς την αμεροληψία του δικαστηρίου ο αποκλεισμός από το δικαστήριο των αποδεικτικών μέσων που έχουν συγκεντρωθεί κατά παράβαση της ανωτέρω οδηγίας, το οποίο, παρά τις αντίθετες υποδείξεις ανώτερου δικαστηρίου εξετάζει το ζήτημα της αναλογικότητας του μέτρου ασφάλειας.
- 29 Με τη δεύτερη απόφασή του, της 7ης Νοεμβρίου 2023, το περιφερειακό δικαστήριο Σόφιας εκτίμησε ότι, δεδομένων των εξαιρετικών περιστάσεων της υπό κρίση υπόθεσης, χωρεί εφαρμογή του άρθρου 3, παράγραφος 6, στοιχείο β', της οδηγίας 2013/48 το οποίο, σε εξαιρετικές περιστάσεις κατά το στάδιο της προδικασίας, προβλέπει τη δυνατότητα παρέκκλισης από το δικαίωμα πρόσβασης σε δικηγόρο, όταν είναι επιτακτική η ανάληψη άμεσης δράσης από τις αρχές έρευνας προς αποτροπή σημαντικού κινδύνου για την ποινική διαδικασία. Αυτή η προσέγγιση προϋποθέτει την κρίση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης επί του ζητήματος εάν η επίμαχη διάταξη έχει άμεση ισχύ στο οικείο κράτος μέλος, δεδομένου ότι δεν έχει μεταφερθεί στο εθνικό δίκαιο του τελευταίου και δεν απονέμει δικαιώματα στα ενδιαφερόμενα φυσικά πρόσωπα. Συναφώς, επισημαίνεται ότι το ποινικό τμήμα του αιτούντος δικαστηρίου εκτιμά ότι η διάταξη του άρθρου 3, παράγραφος 6, στοιχείο β', της οδηγίας 2013/48 δεν έχει μεταφερθεί ρητώς στο εθνικό δίκαιο, διότι είναι καταφανώς αντίθετη με εκείνη του άρθρου 30, παράγραφος 4, του Συντάγματος, η οποία σαφώς και αναμφισβήτητα προβλέπει ότι το δικαίωμα πρόσβασης σε συνήγορο γεννάται τη στιγμή της σύλληψης ή της απαγγελίας της κατηγορίας, ήτοι δεν επιτρέπεται καμία χρονική υστέρηση.

- 30 Το επόμενο ζήτημα που είναι καθοριστικό για την έκβαση της υπόθεσης και πρέπει να διευκρινιστεί από το Δικαστήριο είναι αν τηρούνται οι εγγυήσεις του άρθρου 9, παράγραφος 1, στοιχεία α' και β', σε συνδυασμό με την αιτιολογική σκέψη 39, της οδηγίας 2013/48, όταν υπάρχει, μεν, γραπτή παραίτηση του υπόπτου από το δικαίωμα πρόσβασης σε δικηγόρο, πλην, όμως, ο ύποπτος είναι αναλφάβητος και δεν είχε ενημερωθεί για τις πιθανές συνέπειες της παραίτησής του, ενώ, στη συνέχεια, προβάλλει ενώπιον του δικαστηρίου ότι κατά τον χρόνο του περιορισμού του δικαιώματός του στην ελεύθερη κυκλοφορία δεν του γνωστοποιήθηκε από τις αστυνομικές αρχές το περιεχόμενο του εγγράφου που υπέγραψε. Οι λόγοι για την υποβολή αυτού του ερωτήματος από το αιτούν δικαστήριο προκύπτουν από την πρώτη απόφαση του περιφερειακού δικαστηρίου Σόφιας, της 7ης Νοεμβρίου 2023 (βλ. ανωτέρω, σκέψη 21).
- 31 Τέλος, πρέπει να αποσαφηνιστεί από το Δικαστήριο και το ζήτημα εάν δήλωση του υπόπτου, υποβληθείσα κατά τη σύλληψή του με την οποία παραιτείται του δικαιώματος πρόσβασης σε δικηγόρο, απαλλάσσει τις αρχές από την υποχρέωσή τους να τον ενημερώσουν αμελλητί, πριν την επιβολή οιαδήποτε περαιτέρω μέτρου ασφάλειας που εφαρμόζεται με συμμετοχή και του ιδίου, για το δικαίωμα πρόσβασης σε δικηγόρο και για τις πιθανές συνέπειες τυχόν παραίτησης από αυτό. Σύμφωνα με το βουλγαρικό δίκαιο, πρόσωπο το οποίο έχει συλληφθεί μπορεί, μεν, να παραιτηθεί από το δικαίωμα πρόσβασής του σε συνήγορο, πλην, όμως, τέτοια παραίτηση δεν επιτρέπεται αφ' ης στιγμής απαγγέλθηκε επίσημα κατηγορία σε βάρος του. Αυτή η ιδιαιτερότητα του εθνικού δικαίου πηγάζει από την πάγια νομολογία του *Varhoven kasatsionen sad* (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο, Βουλγαρία), βάσει της οποίας, η αρχική παραίτηση του συλληφθέντος προσώπου από το δικαίωμα πρόσβασής του σε συνήγορο κατά τον περιορισμό του δικαιώματός του στην ελεύθερη κυκλοφορία, εκτείνεται σε όλες τα περαιτέρω ερευνητικά μέτρα που τον αφορούν και διενεργούνται με τη συμμετοχή του, προτού εγερθεί κατηγορία εναντίον του.
- 32 Σύμφωνα με την ως άνω πάγια νομολογία του Ανώτατου Δικαστηρίου, αντιμετωπίστηκε και η υπό κρίση υπόθεση από το αιτούν δικαστήριο, δεδομένου ότι οι προανακρατικές αρχές, μετά τη σύλληψη του **CH**, προέβησαν στη λήψη πολλών ερευνητικών μέτρων, ήτοι σε εξέταση μαρτύρων, αναπαράσταση της πράξης, απευθείας ταυτοποίηση προσώπου, και εξέταση υπόπτου, χωρίς να των έχουν ενημερώσει για τη φύση των μέτρων και για τις πιθανές συνέπειες και χωρίς να του έχουν δώσει τη δυνατότητα υπεράσπισης από συνήγορο πριν από τη διενέργεια κάθε μέτρου.